

FINANS EĞİTİMİ - BORSA

- **RSW TR INVESTMENT A.Ş**
 - **FINANS - BORSA EĞİTİMİNE HOŞGELDİNİZ.**

YATIRIM ARAÇLARI

- **İlk Hisse Senedi İşlemleri:**
- Borsa denildiği zaman akla genellikle hisse senetleri gelir. Bunun nedeni de, [borsa binaları](#) hisse senetlerinin ticari işlemlerde kullanılmaya başlamasıyla kurulmuştur.
- 15. yüzyılda Dünya Deniz Ticareti' nin gelişim gösterdiği dönemde kıymetli evraklar ilk defa ticari işlemlerde kullanılmıştır. Kullanılan ilk kıymetli evrak ise poliçelerdir. Daha sonra da hisse senetleri bu ticari işlemlere dahil olmuştur. Yapılan ilk işlemler sokak köşelerinde, kahvehanelerde ve belirli yerlerde toplanılarak yapılmıştır.
- Hisse senetlerinin o dönemlerde el değiştirmesi tahmin edeceğimiz üzere az bir işlem hacmine sahiptir. Borsada yapılan işlemler güvenlidir ve denetimler sonucunda yapılmaktadır.

SERMAYENİN HALKA ARZI

ŞİRKETLERDE HALKA AÇILMA, HALKA ARZ VE SERMAYE PİYASASINA ETKİLERİ

19 Aralık 2012

- Halka arz, Sermaye Piyasası araçlarının satın alınması için her türlü yoldan yapılan genel bir çağrıyı ve bu çağrının devamında gerçekleştirilen pay satışı olarak tanımlanmaktadır.
- Bir şirketi halka arz kararı vermeye yönlendiren birbirinden farklı koşullar bulunmaktadır:
 - 1 - Şirket, büyümesini halka arz yoluyla finanse etmeyi tercih edebilir.
 - 2 - Şirketin rakiplerinin halka açık şirketler olduğu durumlarda, halka açık şirketlerin finansal açıdan daha sağlam olduğu algılaması vardır
 - 3 - Girişim sermayesi yatırım ortaklıkları büyütüp belirli bir aşamaya getirdikleri şirketleri halka arz etmek suretiyle kârını realize etme yolunu seçebilirler.

ÖZ KAYNAK

- İşletmenin gerek kuruluş döneminde ve gerekse faaliyetlerini sürdürdüğü sırada yani işletme döneminde işletme sahip yada ortakları tarafından ortaya konulan fonlar, işletmenin **öz kaynaklarını** yada **öz sermayeyi** oluşturur. Öz kaynaklar yada bu kaynaklardan sağlanan fonlar, işletmeye var olduğu sürece verildiği için işletme açısından devamlı bir kaynak niteliği taşırlar.
- Anonim ortaklık türünde olmayan ve yeni kurulan küçük işletmeler için işletme sahip yada ortaklarının ortaya koydukları kendine ait öz varlıkları sözü edilen işletmelerin en önemli uzun süreli fon kaynaklarıdır.
- Sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıklarda ve özellikle anonim ortaklıklarda ise, ihtiyaç duyulan öz kaynaklar büyük ölçüde pay senetleri yada hisse senetleri ihraç edilerek (satışa sunulularak) sağlanır. Ayrıca işletmenin dağıtılmamış kârları yani otofinansman işletmeye öz kaynaklar sağlayan diğer bir fon kaynağıdır.

ŞİRKETLERE AYNİ SERMAYE OLARAK KONULABİLECEK KIYMETLER

- Şirket ortakları çeşitli sebeplerle (nakit yetersizliği, ortağın ayni sermaye olarak konulabilecek kıymetlere sahip olması, ayni sermayenin şirket faaliyetiyle ilgili olması vb. sebeplerle) sermaye taahhütlerini ayni olarak yerine getirmektedirler.

• AYNİ SERMAYE OLARAK KONULABİLECEK KIYMETLER

- a) Para, alacak, kıymetli evrak ve sermaye şirketlerine ait paylar,
- b) **FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI,**
- c) Taşınır ve her çeşit taşınmaz,
- d) Taşınır ve taşınmazların faydalanma ve kullanma hakları,
- e) Kişisel emek,
- f) Ticari itibar,
- g) Ticari işletmeler,
- f) Maden ruhsatnameleri ve bunun gibi ekonomik değeri olan diğer haklar,
- g) Devrolunabilen ve nakden değerlendirilebilen her türlü değer konulabilir.

ANONİM ŞİRKETLER

AYNİ SERMAYE KONULMASI VE DEĞERLEME

- Ayni sermaye olarak konulabilecek değerler yasa da yeniden sayılmış olup, bunların değerlemelerinin, yetkili asliye ticaret mahkemeleri tarafından atanmış bilirkişiler tarafından yapılması zorunluluğu vardır.

SOSYAL SERMAYENİN BİLEŞENLERİ

Sosyal Sermayenin üç bileşeni ortaya çıkmaktadır:

1 -**Sosyal ağlar (networks)**;

2- **Sosyal normlar**: ağ üyelerinin birbirlerine nasıl davranacağını belirleyen kurallar,

3- **yaptırımlar**; üyelerin kurallara uymasını sağlayacak süreçler.

Sosyal Sermayenin 3 bileşeninin ana çekirdeği **“güven”**dir.

Eğer bir network içinde,

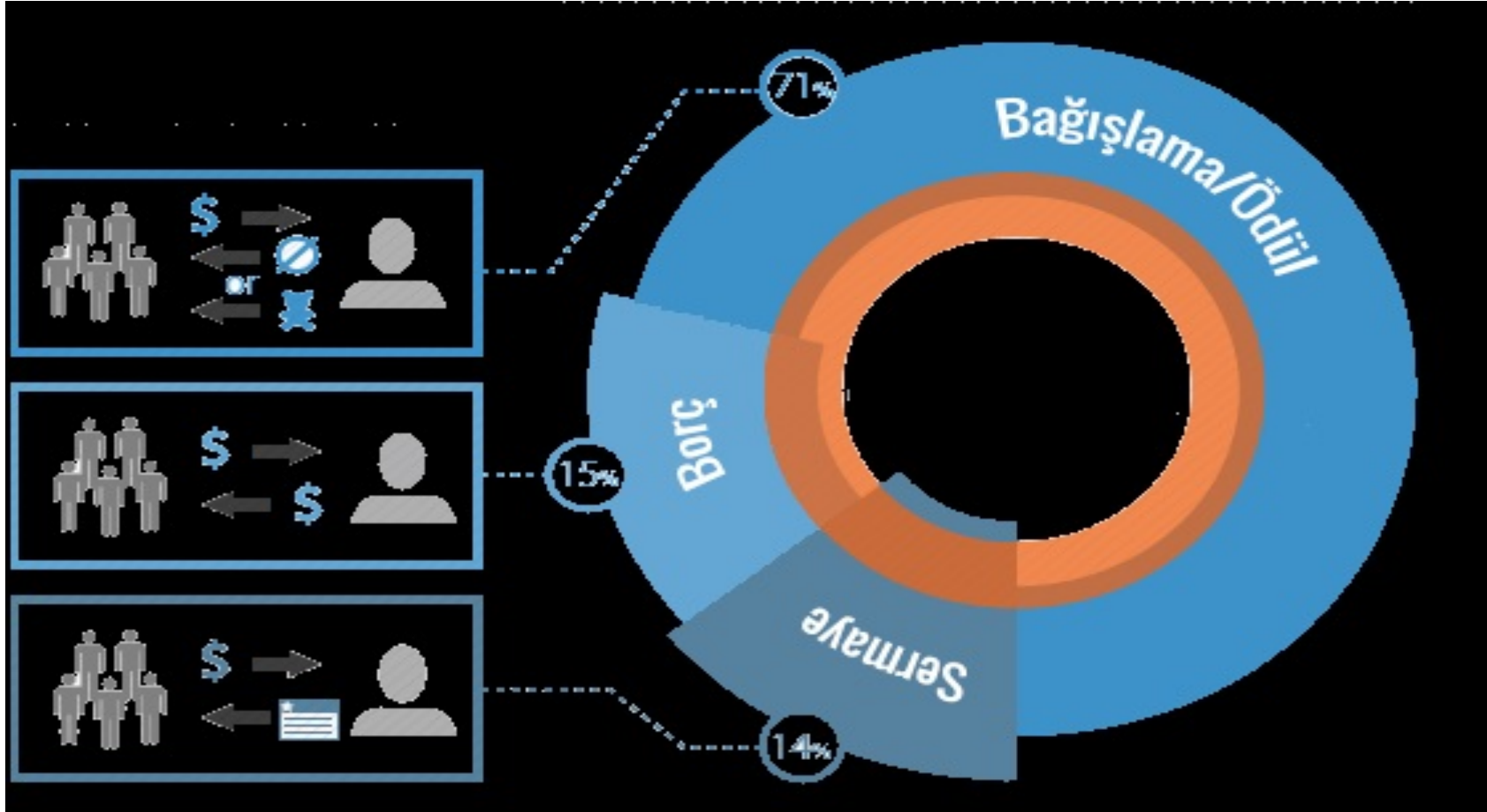
(bu bir aile, mahalle, işletme, sektör, piyasa, ülke olabilir)

üyeler birbirlerine ne kadar çok güveniyorlarsa **sosyal sermaye** o kadar güçlüdür ve anlam taşır

SABİT SERMAYE – DÖNER SERMAYE

- **SERMAYE** Ekonomik açıdan genellikle **Sabit sermaye** ve **Döner sermaye** diye ikiye ayrılır.
- **Sabit sermaye:** bina, makina ve donatım gibi uzun süre dayanan ve devamlılık arzeden üretim araçlarını ifade eder.
- **Döner sermaye** ise **ham maddeler** ve **yarı mamüller ve mamüller** gibi kısa zamanda kullanılıp tükenen ve değişken malları ve ürünleri kapsar.

KİTLESEL FONLAMA İHTİYACI NASIL DOĞDU ?

NAMA VE HAMİLİNE YAZILI HİSSE SENETLERİ

- hisse senetleri **Hamiline Yazılı Hisse senetleri** ve **Nama Yazılı Hisse Senetleri** olarak ikiye ayrılmaktadır.
- **Nama yazılı olan hisse senetleri** sahiplerinin isimlerine kaydedilmiştir. Bu hisse senetlerinin borsada alınıp satılması söz konusu değildir ve borsaya kayıtlı olmayan şirketlerin hisseleri Türk Ticaret Kanunu'na göre işlem görmektedir. Nama yazılı olan hisse senetlerinin borsada alınıp satılması istendiği zaman ise hamiline çevrilmeleri gerekir ve Borsa İstanbul'a kayıt (kote) ettirilmesi gerekir.
- **Hamiline yazılı hisse senetlerinde** ise o senedin hamili kimse hak sahibi o kişi sayılmaktadır. Bu kişi de, ya ibraz edendir ya da Takasbank dökümünde kime kayıtlı görünüyorsa o kişidir. Ülkemiz borsasında işlem gören tüm hisse senetleri hamiline yazılı hisse senetleridir. Yine hamiline yazılı olan hisse senedinin borsada işlem görebilmesi için **Borsa İstanbul'a** kote edilmesi gerekmektedir.

HİSSE SENEDİNİN KAZANDIRDIĞI HAKLAR

- Ortaklara verilen bu hisse senetleri, sahiplerine bazı haklar kazandırmaktadır. Bu haklar ise;
- Rüşhan hakkı; bedelli sermaye artırımına katılma hakkı.
- Kardan pay alma hakkı; temettüden her ortak kendi payını alır.
- Oy kullanma hakkı; şirket ile ilgili alınacak kararlarda oy kullanabilir.
- Yönetime katılma hakkı; (şirket yöntemi ile ilgili hak tanır.)
- Tasfiyeden hisse oranında pay alma hakkı.
- Bilgi edinme hakkı; şirket ile ilgili her türlü bilgiden haberdar olma hakkı tanır.

HİSSE SENETLERİNİN BORSAYA KOTE EDİLMESİ

- Borsaya kote olmayan bir hisse senedinin, borsada alınıp satılması söz konusu olamaz. Halka arz edilecek olan hisse senetlerinde borsa izni gerekir. Bu amaçla da bu hisse senetleri borsaya kaydedilir. Borsaya kaydı yapılmamış olan hisse senetlerinin ticari işlemi mümkün değildir. Bir hisse senedinin borsaya kote edilmesi, o hisse senedinin borsa tarafından tanındığı ve alım – satım işleminin yapılabileceği anlamı taşımaktadır. Hangi hisse senetlerinin alınıp satıldığı da bu şekilde belirlenmektedir.

BORSA KOTASYONU

- Kotasyon işlemi iki şekilde yapılır:
- **Tam Kotasyon** :Tam kotasyonda bir şirkete ait olan ve ortaklık hakkı veren tüm menkul kıymetlerini kapsamaktadır.
- **Kısmi Kotasyon** Kısmi kotasyon ise işlem görecekt olan menkul kıymetlerin kote ettirilmesidir.
- Borsaya yalnızca ortaklık hakkı veren veya alacaklılık hakkı veren, aynı zamanda da SPK tarafından menkul kıymet olarak kabul edilen sermaye piyasası araçları kote ettirilebilir. Kote ettirilen ve işlem görecekt olan hisse senetleri [Borsa Bülteni](#) ile ilan edilmektedir ve ilgili pazarlara dahil edilmektedir.

BORSADA HİSSE SENEDİ NASIL ALINIR

- Yatırım aracıyla borsadan bir hisse senedi satın almak istiyorsanız, izlemeniz gereken temel bir yol bulunmaktadır. Ama tüm bu işlemlere başlamadan önce borsa bilgisine ve deneyimine sahip olmanız gerekmektedir. Borsada kayıp yaşamadan başarılı işlemler gerçekleştirmenin temeli borsa bilgisi, piyasa takibi, analizler, yatırım stratejileri ve psikolojik açıdan borsada işlem yapmaya hazırlıklı olmaktır.

BORSADA ARACI KURUM SEÇİMİ

- Birikimlerinizi değerlendirmek için borsadan bir hisse senedi satın almak istiyorsanız, öncelikli olarak borsaya üye olan bir aracı kurumu seçmeniz gerekir.
- Hisse senedi yatırımı yapmak isteyen kişi bizzat borsadan bir hisse senedi satın alamaz.
- SPK tarafından yetki belgesine sahip ve borsadan “Borsa Üyelik Belgesi” almış olan aracı kurumlar aracılığı ile bir yatırımcı borsadan hisse senedi satın alabilir. Bu nedenle de öncelikli olarak bu aracı kurumları araştırmanız ve tercih etmeniz gerekir.

BORSA YATIRIM HESABI

- Yatırımcıların aracı kurum seçimini yaptırdıktan sonra borsada alım – satım işlemleri gerçekleştirebilmek için vadesiz bir yatırım hesabına sahip olmaları gerekmektedir. Aracı kurum üzerinden açtırılacak olan yatırım hesabı için bu kuruma gitmeniz ve gerekli işlemleri yerine getirmeniz gerekir.
- İşlemleri yerine getirdikten sonra aracı kurum her müşteriye özel olarak bir hesap numarası vermektedir. Yatırımcılar bu hesap numaralarını her işlemde kullanabilir. aynı zamanda bir aracı kurumun müşterisine vermiş olduğu hesap numarasını başka bir müşteriye verebilmesi için Çerçeve Sözleşmesi'nin sona ermesinden sonra 10 yıl geçmesi gerekmektedir.

KOMİSYON ORANI

- Aracı kurum ve yatırımcının arasında komisyon oranının ([kurtaj](#)) belirlenmesi gerekmektedir. Bu amaçla yatırımcının aracı kurum ile bu konuda da anlaşmaya varması büyük bir önem taşımaktadır.

HİSSE SENEDİ SEÇİMİ

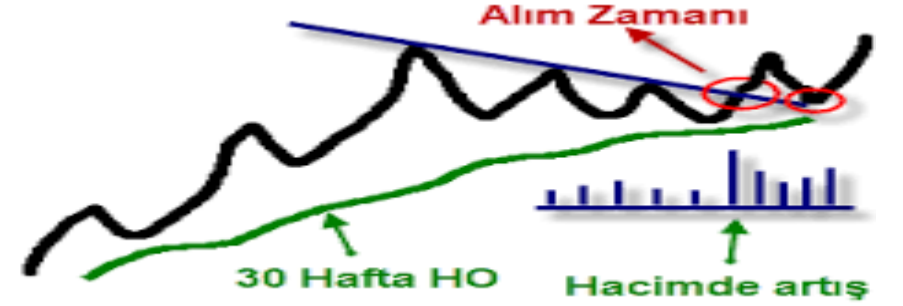
- Borsadan yatırım amacıyla bir hisse senedi satın alınacağı zaman öncelikli olarak bu hisse senedinin gelecekte değer kazanıp kazanmayacağı, fiyatın hangi yönde ilerleyeceğinin bilinmesi gerekmektedir. Bunun içinde hisse senedinin ait olduğu şirketin, sektörün analiz edilmesi gerekmektedir. İyi bir piyasa takibi yapılması ve fiyat grafiklerinin analiz edilmesi gerekir. Şirkete ait geçmiş ve gelecek bilgilerinin bilinmesi gerekir. Bu şekilde bir hisse senedinin değer kazanacağı ve alındığı takdirde vade sonunda kar elde edileceği belirlenmektedir

HİSSE SENEDİ ALIM EMRİ VERİLMESİ

AFYON - Afyon Çimento				
AFYON		%	S.Lot	Saat
206.00	↑	0.98	25	09:52:46
Düşük 204.00	Önceki Gün 204.00	T. LOT 16,662		
Yüksek 208.00	G.Fark 2.00	T. HACİM 3,432,153		
Alış 205.00	Satış 206.00	Ortalama 205.99	Taban 183.00	Tavan 225.00
Adet <input type="text" value="0"/>				
Al Sat				
Saat	İşlem	S.Lot	Son	
09:52:46	A	25	206.00	
09:52:43	S	80	205.00	
09:52:43	S	80	205.00	
09:52:42	S	100	205.00	
09:52:40	A	50	206.00	

- Günümüzde borsa emirleri internetten kolaylıkla verilebilmektedir .Bu yatırımcılar için büyük bir avantajdır.
- Borsa emirleri piyasa iki aşamada iletilmektedir.
- Yatırımcı gerekli emirleri öncelikli olarak aracı kuruma iletir. Aracı kurum da bu emri borsaya uygun düzenlemeleri yaparak piyasa iletir. Bu emirler yazılı veya sözlü olarak iletilebilmektedir.

HİSSE SENEDİ NE ZAMAN ALINIR

- Yatırım amacıyla bir hisse senedi satın almak istiyorsanız, genel olarak karar verilmesinden zorlanan konu ne zaman satın alınmasıdır. Elbette bu soru için kesinlikle tek bir cevap olamaz. Her yatırımcının kendi stratejileri doğrultusunda belirlediği bir satın alma zamanı bulunmaktadır. Ama en genel yatırım felsefesi fiyatların en düşük olduğu noktadan satın almaktır.
- Bir hisse senedini değer kazanacağını öngördüğünüz zaman satın almanız gerekmektedir. Bunun için de tepe ve dip noktalarını (destek – direnç) iyi bir şekilde belirlemeniz gerekmektedir. [Hisse senedi analizleri](#) hakkında bilgi ve deneyim kazanmanız bu noktada size yardımcı olacaktır.
-

BORSADA HİSSE SENEDİ NASIL SATILIR

- Borsadan satın almış olduğunuz hisse senedinin değer kaybetmeye başlayacağını anladığınız veya öngördüğünüz zaman bu hisse senedini elden çıkartmanız gerekir. Bu noktada kar elde etmek, borsadan para kazanmak amacıyla satın aldığınız hisse senedini almadan önce ve aldıktan sonra iyi bir şekilde piyasa takibi yapmanız gerekir.
- Piyasa takibini kapsayan konular kısaca, hisse senedinin fiyatında dalgalanmaya neden olacak faktörler ve borsada dalgalanmaya neden olacak faktörlerdir.
- En temele bakılacak olursa da, fiyatların arz – talep dengesine göre belirlendiği ve arz – talep üzerine etkili olan tüm faktörlerin takip edilmesini kapsadığı görülecektir.

SATIŞ FİYATININ BELİRLENMESİ

- Hisse senedinin satışı gerçekleştirirken, hangi fiyattan işlemi sonlandırmak istediğini belirlemeniz gerekmektedir.
- Aynı zamanda bu işlemi son fiyat, ortalama fiyat, alış, satış, yüksek, düşük, tavan ve taban fiyatlardan da gerçekleştirebilirsiniz.
- Bu fiyatlar hisse senedinin en son alış – satış fiyatını, son seans içerisinde ulaştığı tavan ve taban fiyatını, son seans içerisinde işlem gördüğü son fiyatı, son seans içerisinde işlem gördüğü ortalama fiyatı ifade etmektedir

SATIŞ MİKTARININ BELİRLENMESİ

AFYON	%	S.Lot	Saat
206.00	0.98	25	09:52:46
Düşük 204.00	Önceki Gün 204.00	T. LOT	16,662
Yüksek 208.00	G.Fark 2.00	T. HACİM	3,432,153
Alış 205.00	Satış 206.00	Ortalama 205.99	Taban 183.00
			Tavan 225.00

Adet

Saat	İşlem	S.Lot	Son
09:52:46	A	25	206.00
09:52:43	S	80	205.00
09:52:43	S	80	205.00
09:52:42	S	100	205.00
09:52:40	A	50	206.00

- Satışını gerçekleştirmek istediğiniz hisse senedinin portföyünüzde bulunan mevcut miktarını işlemi gerçekleştirdiğini platformda görürsünüz.
- Buradan o hisse senedinin ne kadarını satmak istediğinizi belirlemeniz gerekmektedir. Satılabilir miktarın birimi (lot)olarak belirtilmelidir.

SATIŞ EMRİNİ VERMEK VE SATIŞI ONAYLAMAK

- Verdiğiniz emrin geçerlilik süresi dolduğu zaman ve satış işlemi başlatmak istediğini zaman satış fiyatını ve miktarını belirleyerek satış emrinizi vermeniz ve emri onaylamanız gerekir. Onayı vermeniz sonucunda da satış işleminiz aracı kurum vasıtasıyla gerçekleştirilmiş olur.

HİSSE SENEDİ NE ZAMAN SATILIR

- Bir hisse senedinin alımına karar vermek gibi satımına kadar vermek de büyük bir önem taşımaktadır. Pişmanlık ve kayıp yaşamamak adına alım – satım işlemlerinin başlatılacağı noktaların iyi bir araştırma sonucunda belirlenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda uzun vadeli mi, kısa vadeli mi bir satış olduğuna karar verilmelidir.
- Daha öncede değindiğim gibi bir hisse senedi düşük fiyattan satın alınır ve fiyat yükseldiğinde elde çıkartılır. Satışı gerçekleştirmek için doğru zamanın gelip gelmediğine karar vermek yine yatırımcıdan yatırımcıya değişen bir konudur. Bu amaçla iyi bir piyasa takibi ve analiz yapmak gerekmektedir.

İNTERNETTEN HİSSE SENEDİ ALIM VE SATIMI

- Günümüz teknolojisi göz önünde bulundurulduğu zaman yatırım işlemlerinin eskiye göre çok daha kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleştirildiği görülecektir. Borsa işlemlerinin internet ortamına taşınması sayesinde kişilerin borsa seans salonlarında geçirdiği vakit çok daha iyi bir şekilde değerlendirilmeye başlamıştır. Aynı zamanda gürültülü ve stresli bir ortam olan seans salonlarında alım – satım kararı almak yerine ev gibi rahat ortamlarda bu kararı almak daha sağlıklı olacaktır.
- İnternette hisse senedi alım – satımı, yine aracı kurum ile yatırımcı arasında gerçekleştirilir. Yatırımcı internet üzerinden gerçekleştirdiği piyasa takibi ve analizler neticesinde aracı kuruma gerekli emirleri vererek borsa işlemlerini gerçekleştirmiş olur. Piyasa takibinin daha etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi adına internet kullanımı büyük bir avantajdır. Tüm dünya piyasaları hakkında çok kısa bir sürede haberdar olunarak daha sağlıklı yatırım kararları almak mümkündür.

FOREX PİYASASINDA HİSSE SENEDİ ALIM SATIMI

- **Forex piyasası** günümüzün en kazançlı finans piyasası olarak görülmektedir. 2010 yılında SPK tarafından getirilen düzenleme ve denetlemeler sonucunda ülkemiz yatırımcılarının da güvenini kazanan forex piyasası, diğer piyasalara göre daha avantajlı yatırım işlemleri sunmaktadır.
- **Forex piyasası** genellikle hisse senetleri ile birlikte anılmasına rağmen emtialar, hisse senetleri ve borsa endeksleri ile de işlem yaptırmaktadır. Ayrıca borsa ve diğer piyasalara göre bu yatırım araçlarından forex piyasasında daha yüksek kazanç elde edilmektedir. Forex piyasasında hisse senedi alım – satımı yapmak piyasanın işlem özellikleri nedeniyle borsaya göre daha avantajlı sayılabilir.
- Forex piyasasında çift yönlü işlem özelliği sayesinde hem değer kazanacak olan hisse senedinden hem de değer kaybedecek olan hisse senedinden kazanç elde edilebilir. Kaldıraç sistemi sayesinde elde edilecek olan kar oranı 100 katına kadar arttırılabilir. Belki de en önemli özelliklerinden birisi olarak küresel bir piyasa olduğu için tüm dünya hisse senetleri ile forex piyasasında işlem yapılabilmektedir. Aynı zamanda forex piyasasında emirler direkt olarak yatırımcı tarafından piyasaya iletilmektedir. İşlemlerin gerçekleştirildiği işlem platformu üzerinden basit bir şekilde hisse senedi alım – satım emri verilebilir.

BROKER NEDİR

- Broker; [finans](#) piyasalarında alım ve satım işlemlerine belirli bir komisyon ücreti karşılığında aracılık eden, işlemleri taraf olduğu kişi yada kurumlar için görünürde kendi adıyla yapan piyasa uzmanlarına verilen isimdir.
- Brokerlik komisyoncu namıyla ülkemizde de yapılır, ama Batı'da daha çok yaygındır. Bir [işletme](#) brokeri, bir işletmenin (işletmenin bir bütün olarak [tüzel](#) kişiliğinin veya sadece varlıklarının) satışına aracı olur.

BROKER NASIL OLUNUR

- **Sözlükte broker ne anlama gelmektedir?**
- Simsar, komisyoncu, tefeci, tellal aracı, acenta
- Türkiyede İMKB Hisse Senetleri ile [tahvil](#) ve [bono](#) Piyasalarında broker olarak görev yapmak için,
- İMKB tarafından düzenlenen [eğitim](#) programlarına katılmak ve yapılan sınavlarda başarılı olmak gerekmektedir.

BROKER EĞİTİMİ

- **Broker eğitimine katılabilmek için gerekli şartlar nelerdir?**
- 1- Hisse Senetleri Piyasası'nda işlem yapma yetkisine sahip olan bir aracı kuruluştaki çalışıyor olmaları,
- 2- 4 yıllık lisans eğitimini tamamlamış olmaları,
- 3- 21 yaşını doldurmuş olmaları,
- 4- T.C. vatandaşı olmaları gerekmektedir.
- **Broker'lar hangi alanlarda çalışabilirler?**
- 1- Özel şirket ve firmalarda portföy uzmanı
- 2- Özel şirket ve firmalarda yatırım uzmanı
- 3- Özel kuruluşlarda veya firmalarda ekonomi dallarında çalışabilirler.

SERMAYEYE FİNANSMAN SAĞLAMAK

- Şirketler, faaliyet gösterdikleri sektöre ve şirketin içinde bulunduğu duruma göre farklı finansman yöntemlerini kullanmaktadırlar. Her bir finansman yönteminin kendine göre avantaj ve dezavantajları bulunmaktadır. Finansman yöntemi olarak halka arzın tercih edilmesi durumunda, şirketler paylarını primli fiyatla halka arz ederek, alternatif finansman yöntemlerine göre daha düşük maliyetli ve uzun vadeli bir kaynak elde etmektedirler. Ayrıca şirketler, halka açıldıktan ve payları Borsada işlem görmeye başladıktan sonra da paylarını teminat göstererek kredi kullanabilme, daha uygun maliyetlerle borçlanma aracı ihraç edebilme imkânlarından yararlanmak suretiyle finansman ihtiyaçlarını karşılayabilmektedirler.

HİSSE SENETLERİ

- **1- Pay (Hisse) Senetleri**
- Pay yada hisse senedi, anonim ortaklıklar tarafından çıkarılan ve belirli ortaklık kaynaklarına (sermayesine) katılma payını temsil eden yasal koşullara uygun olarak düzenlenmiş bir menkul kıymet belgesidir.
- **a- Pay Senetleri Türleri**
- **Nama ve Hamiline (Taşıyana) Yazılı Pay Senetleri**
- Bu ayırımın önemi pay senetlerinin devir işlemlerinde görülmektedir.
- **Nama (ada) yazılı pay senetleri:** şirket defterinde yazılı kimseler adına düzenlenir ve dolayısıyla senedin mülkiyeti de adı yazılan kişiye aittir. Mülkiyetin devri, ana sözleşmede aksine hüküm olmadıkça, pay senedinin, satın alana teslimi ve şirket pay defterine kaydedilmesi ile gerçekleşir.
- **Hamiline yazılı pay senetleri:** mülkiyet, pay senedini satın alana teslim edilmesi ile tamamlanır. Bu tür pay senetlerinin devri kolaydır.

ADİ PAY SENETLERİ

- Sahiplik ya da ortaklığı temsil eden finansal varlık, adi pay senedi (common stock)'dir. Pay senedi deyimi ile başka bir sıfatla belirlenmediği sürece finansta adi pay senedi kastedilmektedir. Adi pay senedi, bu senedi alan kişi yada kurumun aldığı yerin (işletmenin) senedin taşıdığı değer oranında sahibi yada ortağı olduğunu belirleyen bir menkul (taşınır) değerdir.
- Adi pay senetleri pay senetleri sahiplerine başta getiri sağlama yanında bir takım haklar ve riskler de getirir. Bu haklar şöyle özetlenebilir:
- 1. Şirket genel kuruluna katılma, oy verme hakkı ve dolayısıyla yönetime katılma hakkı. Her pay senedi sahibinin bir oy hakkı vardır ve şirket sermayesinin % 51 'ini elinde bulunduranlar yönetime sahip olacaklardır.
- 2. Belli koşullarda şirket kayıtlarını inceleme ve şirket faaliyetleri konusunda bilgi edinme hakkı.
- 3. Sermaye artırımlarında yeni çıkarılacak pay senetlerinden payları öncelikle adi pay senet sahiplerinin satın alma hakkı. Bu hak, uygulamada "**rüçhan hakkı**" olarak adlandırılır.
- 4. Şirket kârından payına düşecek kârı yani kâr payını (temettü) alma hakkı. İşletmenin kâr elde etmemesi ve kârlarını dağıtmaması durumunda, pay senedi sahibi için gelir söz konusu olmayacaktır. Bu nedenle pay senedi, tahvil ve imtiyazlı pay senetlerine göre dahariskli bir menkul varlıktır. Oysa, tahvil sahibi için işletmenin kâr etmemesinin anlamı yoktur.
- Kâr payı, pay senetleri getirişinin ağırlıklı kısmını oluşturur. Aslında pay senetlerinin getirişi, sadece kâr payından oluşmaz; bunun yanında pay senedinin gelecekteki satışından elde edilen gelir ve rüçhan hakkı satışından sağlanan gelirleri de içerir.
- 5. Şirket sahiplerinin paylarını bazı koşullara uyararak başkalarına yada üçüncü kişilere satabilme ve böylece şirket sahipliğini başkalarına devredebilme hakkı. Pay senetlerinin üçüncü kişilere devri, üzerinde yazılı değer ve bağlı hakların da devredilmesi anlamına gelir.

İMTİYAZLI PAY SENETLERİ

- Riski nedeniyle borçlanmaya gitmek istemeyen ve şirket yönetimini elinden kaçırmak istemeyen şirket yöneticileri, sermayelerini ya da öz kaynaklarını arttırmak amacıyla imtiyazlı (ayrıcalıklı) pay senedi çıkarmak durumunda kalabilirler. **İmtiyazlı pay senetleri**, şirket kâr etse de etmese de bu pay senedi sahiplerine belli bir kâr payını yada getiriyi garantileyen, genelde sahibine oy hakkı ve yönetime katılma hakkı vermeyen ve dolayısıyla ortaklık ya da sahipliği temsil etmeyen bir menkul değerdir.
- Batıdaki uygulamalarda imtiyazlı pay senetlerinin tahvillere göre daha yüksek gelir getirmeleri, sabit getiriyi garantilemeleri, ayrıca şirket varlıklarının likit hale dönüştürülmesinde ve şirket tasfiyesi durumunda alacaklarının adi pay senetleri sahiplerinden önce bunlara ödenmesi (ödemede öncelikli olmaları) gibi nedenler bu tür senetlerin ayrıcalıklı yönlerini oluşturur.

PAY SENEDİ FİYAT TANIMLAMALARI

- **Nominal fiyat:** Bir pay senedinin nominal yada itibari fiyatı, üzerinde yazılı fiyatıdır.
- Ülkemizde genel olarak, şirketler çıkardıkları pay senetlerini nominal fiyat üzerinden satarlar. Ancak borsa değeri yüksek olan pay senedini çıkaran şirket, nominal değer üzerinde bir ihraç yada emisyon fiyatı da belirleyebilir. Bu durum, özellikle şirketin sermaye arttırımına gitmesi sırasında görülür.

Piyasa fiyatı: Piyasadaki arz ve talep koşullarına göre belirlenen ve borsanın mevcut olması durumunda borsa fiyatı ile eş anlamlı anılan fiyattır.

- **Borsa fiyatı:** Borsada işlem görmeye başlayan pay senetlerinin borsadaki arz ve talep koşullarına göre oluşan fiyattır. Borsanın işleyişine göre fiyatlar günlük olarak belirlenir ve açılış kapanış en düşük en yüksek ortalama günlük fiyat gibi türlere ayrılır.

